

MOLDCOOP

Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE A
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PE TOT PARCURSUL
VIEȚII (LLL) ÎN CADRUL UNIVERSITĂȚII
COOPERATIST-COMERCIALE DIN
MOLDOVA
ÎN PERIOADA 2021-2025**

Prezenta Strategie este elaborată în cadrul programului Erasmus+, proiectului „*Către modelul universitar european de învățare pe tot parcursul vieții în Moldova*”/”*Towards european university lifelong learning model in Moldova*” (COMPASS). Universitatea este recunoscătoare coordonatorului proiectului, partenerilor și experților internaționali pentru că au împărtășit experiența lor, pentru îndrumarea și asistența oferită pe parcursul pregătirii strategiei.

*Elaborată de: Larisa Șavga, prof.univ., dr.hab.
Oxana Livițchi, conf.univ.,dr.*

Sumar

I.	Introducere	... 4
II.	Analiza contextuală	...5
	2.1 Parcursul european al implementării LLL	...5
	2.2 Analiza cadrului național politici în domeniul LLL	...8
	2.3 Cadrul instituțional și dimensiunea actuală a LLL a UCCM	...11
III.	Concept, viziune și obiective strategice în domeniul LLL	...14
IV.	Direcții de dezvoltare a LLL	...17
V.	Grupurile-țintă	...21
VI.	Rezultate scontate și indicatori de performanță	...21
VII.	Monitorizarea LLL și evaluarea implementării Strategiei	...23

I. Introducere

În condițiile globalizării, informatizării, tehnologizării rapide a tuturor domeniilor de activitate umană, creșterii diferențierii competențelor, educația, formarea profesională și actualizarea continuă a competențelor au devenit imperative pentru dezvoltarea socio-economică a oricărei țări, asigurarea progresului societății, inserția profesională pe piața muncii, sporirea calității vieții și autorealizarea fiecărui individ.

Provocările economice și societale contemporane determină necesitatea de a dezvolta o nouă paradigmă a educației – cea de *învățare pe tot parcursul vieții (Lifelong Learning – LLL)* și conștientizarea faptului că educația nu se finalizează cu obținerea unei diplome sau a unui loc de muncă, învățarea permanentă fiind o condiție necesară pentru adaptarea la cerințele profesionale, economice, sociale, informaționale și tehnologice mereu în schimbare.

Actualmente, strategia de învățare de-a lungul vieții a devenit o prioritate în politicile educaționale naționale în multe țări, datorită rolului și importanței ce îi revin în dezvoltarea economico-socială și în dezvoltarea personală a fiecărui cetățean, precum și a beneficiilor ce le oferă. Modelul european de învățare pe tot parcursul vieții este un proces continuu de oportunități flexibile de învățare, corelând educația și competențele dobândite în instituțiile formale cu dezvoltarea competențelor în contexte non-formale și informale, în special la locul de muncă.

Implementarea LLL are impact economic, social și personal. Impactul economic constă în reducerea efectelor fenomenelor actuale, precum îmbătrânirea populației, migrația forței de muncă, deficitul de calificări pe piața forței de muncă, competiția globală ș.a. În aspect social învățarea pe tot parcursul vieții reprezintă condiția creșterii calității și eficienței proceselor de educație și de formare profesională, promovarea echității, coeziunii sociale și a cetățeniei active. Impactul LLL la nivelul personal rezidă în stimularea creativității și inventivității, a spiritului antreprenorial, creșterea responsabilității persoanelor. LLL oferă vaste posibilități pentru a răspunde mai bine nevoilor de competențe ale economiei și ale individului.

Societatea, cetățenii au nevoie de universități puternice, autonome, receptive și incluzive, care promovează conceptul de educație și formare profesională bazată pe cercetare pentru a face față provocărilor mediului în continuă schimbare.

Pentru a răspunde provocărilor contemporane nu doar în domeniul educației, formării și dezvoltării profesionale, dar și în sfera dezvoltării economico-sociale sustenabile și inovative, incluziunii sociale, a devenit imperativă elaborarea și implementarea unei strategii distincte în sfera LLL în cadrul UCCM.

Strategia de dezvoltare a LLL în UCCM stabilește cadrul strategic al politicii Universității în domeniul menționat în perioada 2021-2025 și a fost elaborată ținând cont de: creșterea vitezei de globalizare, transformările demografice și ”îmbătrânirea” societății, ritmul rapid al schimbărilor tehnologice, mobilitatea forței de muncă ș.a.

II. Analiza contextuală

Schimbările de pe mapamond la nivel economic, cultural, modul de viață, dezvoltarea tehnologiilor informaționale influențează atitudinea oamenilor față de procesul de instruire și modifică cerințele societății față de nivelul de instruire. În prezent a face studii nu este un lux, ci o necesitate pe tot parcursul vieții în condițiile unei societăți informaționale ce tinde spre globalizare.

Abordarea învățării pe tot parcursul vieții a adus o schimbare în paradigma educației și este considerată a fi modul în care indivizii sunt educați în societatea bazată pe cunoaștere, în societatea informațională. În acest context, prin elaborarea și implementarea strategiilor de învățare pe tot parcursul vieții, separate sau încorporate în strategia generală, instituțiile de educație și cercetare vor contribui la o educare calitativă a cetățenilor pe parcursul vieții.

2.1 Parcursul european al implementării LLL

Parcursul european al implementării LLL înscrie o ascensiune continuă. Prin adoptarea în 1995 a *Cărții Albe privind educația și formarea profesională*, Uniunea Europeană s-a orientat spre o societate care învață, bazată pe dobândirea de noi cunoștințe și pe învățarea pe tot parcursul vieții. Recunoscând semnificația majoră a dezvoltării noii paradigme educaționale, autoritățile comunitare au declarat anul 2006 – *Anul European al învățării pe tot parcursul vieții*, care a fost marcat de o serie de inițiative și acțiuni în domeniu.

Astfel, în 2006 Consiliul Europei a lansat *Programul de învățare pe tot parcursul vieții 2007–2013*, menit să contribuie la dezvoltarea Comunității ca o societate avansată bazată pe cunoaștere, caracterizată de o dezvoltare economică durabilă, însoțită de o creștere cantitativă și calitativă a numărului locurilor de muncă și de o mai mare coeziune socială, precum și să sprijine crearea unui *spațiu european al învățării pe tot parcursul vieții*. Implementarea acestui program a permis cetățenilor europeni să ia parte la diferite forme de învățare la toate etapele vieții și să dinamizeze dezvoltarea sectorului de educație și de formare profesională din Europa.

În același an 2006, Parlamentul European și Consiliul UE au adoptat *Recomandarea privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*, prin care statelor membre li s-a recomandat să dezvolte „furnizarea de competențe-cheie pentru toți ca parte a strategiilor lor de învățare pe tot parcursul vieții”. Acest document a stabilit *Cadrul european de referință al competențelor-cheie* și a definit competențele de care fiecare cetățean are nevoie pentru dezvoltarea personală, pentru ocuparea unui loc de muncă, pentru incluziune socială și cetățenie activă.

Întrucât cerințele față de competențe sunt în continuă schimbare, în 2018 au fost adoptate noile *Recomandări privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*. În documentul respectiv se menționează că societățile și economiile europene se confruntă cu importante inovații tehnologice și digitale, precum și cu schimbări ale pieței forței de muncă și cele demografice. Multe dintre locurile de muncă de astăzi nu existau acum zece ani și diferite forme noi de relații de muncă vor fi create în viitor. În *Cartea albă privind viitorul Europei. Reflecții și scenarii pentru UE-27 până în 2025*, lansată de Comisia Europeană în 2017, se subliniază că „este probabil ca majoritatea copiilor care încep școala primară astăzi să ajungă să aibă noi tipuri de locuri de muncă inexistente deocamdată” și că pentru abordarea corectă a acestei situații „vor fi necesare investiții masive în competențe și o regândire majoră a sistemelor de educație și de învățare pe tot parcursul vieții”.

O platformă cu valențe majore în acest sens reprezintă *Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020)*, inițiată în 2009. Printre cele patru obiective comune ale UE, ET 2020 plasează pe prim plan *învățarea pe parcursul întregii vieți și mobilitatea*, stabilind următoarele obiective de referință care urmează să fie realizate până în anul 2020: cel puțin 15 % dintre adulții (populația cu vârsta cuprinsă între 25-64 ani) să participe la activități de învățare pe tot parcursul vieții; cel puțin 40 % dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani să absolve o formă de învățământ superior. Implementarea obiectivelor ET2020 a fost și este permanent în atenția autorităților europene. Astfel, în *Raportul comun pentru 2015 al Consiliului (CE) și al Comisiei privind punerea în aplicare a Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020)* „Noi priorități pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale” se analizează principalele evoluții și provocări în sferile menționate pe perioada implementării ET 2020 în Europa și se identifică *noile domenii prioritare* care trebuie abordate până în 2020. Printre acestea, unul de prim ordin este *dobândirea de cunoștințe, aptitudini și competențe relevante și de înaltă calitate, în cadrul învățării pe tot parcursul vieții, cu accent pe rezultatele învățării, pentru a spori capacitatea de inserție profesională și a stimula inovarea, civismul activ și bunăstarea*.

Deși în ultimii ani s-au întreprins mai multe eforturi pentru atingerea obiectivelor de referință privind LLL, rata de participare a persoanelor adulte din Uniunea Europeană la programe de învățare pe tot parcursul vieții¹, conform datelor Eurostat, este inferioară indicatorului-țintă și a constituit 11,1 % în anul 2018 comparativ cu 8,9 %, în 2011. Cea mai ridicată rată de participare a persoanelor adulte din Uniunea Europeană la programe de învățare pe tot parcursul vieții a fost înregistrată în anul 2018 în Suedia (29,2 %), Finlanda (28,5 %) și Danemarca (23,5 %), iar cea mai scăzută în România (0,9 %), Bulgaria (2,5 %), Croația (2,9 %), Slovacia (4,0 %) și Grecia (4,5 %).

Potrivit datelor Anchetei privind educația adulților², în 2016 în Uniunea Europeană peste 44,4 % dintre adulții cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani au participat (în ultimele 12 luni anticipat sondajului) în activități de educație și formare profesională formală și non-formală (în 2007 – 35,2 %). Cea mai ridicată rată de participare la programele de educație sau formare profesională au înregistrat Olanda (64,1 %) și Suedia (63,8 %). În Austria, Ungaria, Finlanda, Marea Britanie, Germania, Franța și Germania acest indicator a variat între 50 % și 60 %. Cele mai scăzute rate de participare la programele menționate au înscris Bulgaria (24,6 %), Grecia (16,7%) și România (7 %). Activitățile de învățare la locurile de muncă au reprezentat în UE-28 în 2016 cca 80 % dintre toate activitățile de învățare non-formală. Angajatorii europeni au devenit furnizori importanți de activități de educație non-formală și formare (ponderea acestora a constituit 33,8 %). În 2016, 60 % dintre adulții cu vârsta între 25 și 64 de ani din UE au raportat participarea la una dintre activitățile de învățare informală (în ultimele 12 luni anterioare interviului).

Cu toate acestea, potrivit sondajelor, 40 % dintre angajatorii europeni declară că nu pot găsi persoane cu competențe adecvate pentru a genera dezvoltare și inovare. Atribuind importanță majoră acestui aspect, Comisia Europeană a adoptat în 2016 *Noua agendă pentru competențe în Europa*, prin care a lansat 10 acțiuni-cheie pentru îmbunătățirea calității și relevanței formării profesionale, dezvoltarea modalităților de dobândire a competențelor, oferirea posibilităților de alegeri mai bune în carieră, în găsirea locurilor de muncă și îmbunătățirea șanselor de viață.

Un rol deosebit de important în contextul învățării pe tot parcursul vieții revine **instruirii adulților**. Potrivit politicilor UE, învățarea la vârsta adultă include o gamă

¹Indicatorul se referă la participarea la educație formală și non-formală, iar perioada de referință este de patru săptămâni anterioare interviului din cadrul sondajului privind forța de muncă.

²Sondajul privind educația adulților (Adult Education Survey – AES) măsoară participarea la activități de învățare cu o perioadă mai lungă de referință – 12 luni înaintea interviului de sondaj și, prin urmare, acoperă mai multe activități de învățare, ceea ce duce la rate de participare mai mari la educație și formare profesională formală și non-formală. AES se efectuează o dată în cinci ani, ultimul fiind realizat între iulie 2016 și martie 2017.

largă de activități formale, non-formale și informale de învățare, atât cu caracter general, cât și profesional, pe care persoanele adulte le urmează de îndată ce au încheiat ciclul de educație și formare profesională inițială. În acest sens, în scopul facilitării implicării adulților în diferite forme de învățare, a fost adoptată Rezoluția Consiliului UE privind un *Plan european reînnoit pentru învățarea în rândul adulților* (2011), care a stabilit prioritățile specifice în domeniu, inclusiv: creșterea semnificativă a ofertei de învățare și a numărului celor care valorifică această ofertă, promovarea parcurșurilor de învățare flexibile pentru adulți, stimularea implicării angajatorilor în învățarea la locul de muncă, instituirea unor sisteme funcționale de validare a învățării non-formale și informale, îmbunătățirea calității și a eficienței educației și formării.

Și în documentul de reflecție al UE *Către o Europă durabilă până în 2030*, recent publicat (2019), se pune accent pe dezvoltarea competențelor-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții și parcurșurile de actualizare a competențelor, pe noi oportunități pentru adulți. La fel se optează pentru **crearea unui spațiu european al educației până în 2025**, al cărui obiectiv rezidă în *a îmbunătăți caracterul incluziv, bazat pe învățarea pe tot parcursul vieții și pe inovarea sistemelor de educație și formare*.

Un document important de referință pentru dezvoltarea politicilor și practicilor LLL în mediul universitar este Carta universităților europene în domeniul LLL, adoptată în iulie 2008, care stabilește angajamentele universităților în domeniul promovării conceptului LLL și contribuției universităților la integrarea LLL în cultura universităților.

2.2 Analiza cadrului național de politici în domeniul LLL

Educația, formarea profesională, învățarea pe tot parcursul vieții au un rol decisiv în edificarea unei țări cu economie sustenabilă, competitivă, întrucât acestea, pe de o parte, constituie factori-cheie pentru creșterea economică, a locurilor de muncă și a coeziunii sociale, iar, pe de altă parte, contribuie la dezvoltarea și valorificarea potențialului uman. Într-un mediu în schimbare rapidă și puternic interconectată, fiecare persoană are nevoie de o gamă largă de competențe, iar dezvoltarea acestora trebuie să se desfășoare în mod continuu, pe tot parcursul vieții.

Punerea în aplicare și *valorificarea oportunităților învățării pe tot parcursul vieții în Republica Moldova* capătă valențe majore. Îmbătrânirea populației și emigrarea unei părți considerabile a persoanelor economic active au condus la reducerea numărului populației cu vârstă de muncă, acestea reprezentând o mare provocare pentru susținerea creșterii economice pe termen lung. Tendințele demografice, progresul

tehnologic rapid, digitalizarea, schimbările aferente profilurilor și cerințelor profesionale amplifică nevoia de a extinde oportunitățile pentru LLL în țara noastră. Totodată, învățarea pe tot parcursul vieții trebuie să se bazeze pe o colaborare strânsă între mediul de afaceri, educație, formare și mediile de învățare. Actualmente, după cum susțin cercetătorii și antreprenorii, însușirea unui set fix de competențe de către tineri nu mai este suficientă, ei trebuie să acumuleze reziliență, un spectru amplu de competențe și capacitatea de a se adapta la schimbări. Prin urmare, necesitatea și valoarea perspectivei învățării pe tot parcursul vieții este mai relevantă decât oricând, iar implementarea conceptului LLL a devenit imperativă.

Provocările pe termen lung, precum îmbătrânirea populației, adaptarea la cerințele erei digitale și dezvoltarea competitivității într-o economie globalizată și bazată pe cunoaștere impun reconsiderarea învățământului pe tot parcursul vieții la toate nivelele în Republica Moldova, de la cel instituțional până la cel național.

Trebuie menționat faptul că în țara noastră cadrul legislativ-normativ privind LLL este bine reglementat. *Constituția Republicii Moldova* (1994) garantează prin art. 35 dreptul la învățatură, *Codul muncii* (2003) stabilește norme referitoare la formarea profesională (titlul VII), *Codul Educației al Republicii Moldova* (2014) reglementează în Titlul VII *Învățarea pe tot parcursul vieții* (structura, forme, finanțare, certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite în contexte de educație non-formală și informală, modalități de realizare etc.), un capitol aparte constituind formarea continuă a adulților. Au fost elaborate și puse în aplicare o serie de documente care se referă direct sau indirect la LLL, precum *Cadrul Național al Calificărilor* (2017), *Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova* (2014), *Regulamentul cu privire la formarea continuă a adulților* (2017), *Ghidul de evaluare externă a programelor de formare profesională continuă* (2016), *Metodologia de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă* (2016), *Norme metodologice de elaborare și aplicare a standardelor Programelor de formare profesională continuă* (2005) ș. a. Au fost elaborate și recomandate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării *Sugestii privind elaborarea programei și curricula pentru învățare pe tot parcursul vieții* (2016).

Strategia „Educație 2020” (2014) reprezintă un important document de dezvoltare a educației, însă în acesta nu se regăsesc expres acțiunile referitoare la învățarea pe tot parcursul vieții, iar activitățile de formare continuă vizează doar cadrele didactice și manageriale. Nu se conțin acțiuni de sprijinire a învățării pe tot parcursul vieții nici în alte documente de politici naționale și sectoriale.

Totodată, după cum susțin unii specialiști, în actele normative și de politici naționale

se regăesc mai puțin aspectele ce țin de învățarea adulților, rămâne a fi dominantă învățarea formală, lipsește relația formal–non-formal–informal. Printre problemele referitoare la educația adulților se remarcă lipsa studiilor la nivel național în domeniu, comparativ cu țările UE (de ex., studiul European Adult Education Survey); lipsa/insuficiența datelor statistice în Moldova privind gradul de cuprindere a adulților în formare profesională ș.a.

Este complicat a face o analiză comparativă a statisticii privind învățarea pe tot parcursul vieții în țările UE și Republica Moldova din motivul incompatibilității sistemelor de raportare statistică. Conform datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2017 în diferite programe de formare profesională continuă au participat 16,1 % din numărul total de salariați din țară (în 2015 – 14,7 %). Cel mai ridicat nivel – 53 % – revine angajaților din domeniul producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, urmat de cei din sfera activităților financiare și de asigurări – 51,6 % și din administrația publică și apărare; asigurări sociale obligatorii – 33,9 %. În același timp, cel mai jos nivel al actualizării cunoștințelor profesionale ale angajaților a fost atestat în agricultură și în industria extractivă – 3,4 %.

În anul de studii 2017–2018 rata de cuprindere a tineretului în învățământul superior a constituit 28,0 % în raport cu 32,8 % în 2013–2014. Rata oficială de șomaj a constituit 4,1% în 2017 (3,9 % în 2014). Analiza structurii populației privind participarea în activitatea economică scoate în evidență faptul că, din numărul total al persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25-34 de ani, populația activă, care participă în activitatea economică, constituie doar 47,3 %; din cea cu vârsta între 35-44 de ani – 59,7 % și cu vârsta de 45-54 de ani – 61,1 %. În structura populației ocupate, ponderea majoră revine persoanelor cu studii superioare – 24,7 %, urmată de cele cu studii profesional tehnice secundare – 22,9 %, absolvenți de liceu, învățământ general – 19,4 %, de gimnazii – 19,4 %, cu formare profesional tehnică postsecundară – 13,2 %. Respectiv, aproape 40 % dintre persoanele ocupate în economie nu dispun de o formare profesională, fapt ce amplifică actualitatea implementării conceptului învățării pe tot parcursul vieții.

Actualmente, a devenit imperativă adoptarea unei strategii naționale de învățare pe tot parcursul vieții pentru a asigura o abordare coerentă și coordonată în vederea atingerii țăntelor ambițioase ale Strategiei Naționale de Dezvoltare și de integrare europeană, spre care aspiră Republica Moldova.

2.3 Cadrul instituțional și dimensiunea actuală a LLL a UCCM

Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova (UCCM) fost înființată în 1993 în baza Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.376 din 22 iunie 1993, hotărârii Conducerii Moldcoop din 24 iunie 1993, nr.10/5 în baza tehnico-materială a Colegiului Cooperatist din Moldova CCM (fondat în 1944), astfel fiind instituit Complexul Universitar Cooperatist. Instituirea Universității a fost generată de necesitatea asigurării cu specialiști de înaltă calificare a cooperăției de consum și a altor domenii ale economiei naționale, furnizării soluțiilor de dezvoltare economică inovativă, bazată pe rezultatele cercetării.

Complexul Universitar Cooperatist a reprezentat în acea perioadă o structură unică în felul său, integrând UCCM, CCM și Centrul de Cercetări științifice și perfecționare a cadrelor din cooperăția de consum, asigurând continuitatea formării profesionale inițiale și continue, compatibilitatea programelor academice de la diferite trepte de învățământ (profesional tehnic, superior, postuniversitar, studii pentru adulți). Dezvoltarea universității pe parcursul întregii perioade de activitate s-a axat pe integrarea învățământului cu cercetarea științifică și procesul de dezvoltare-inovare. La un an după înființarea universității, în septembrie 1994, a fost instituită doctorantura UCCM, care a contribuit la constituirea unei școli științifice economice proprii.

Astfel, de la înființare, activitatea UCCM s-a fundamentat pe principiile și valorile europene în domeniul învățământului superior: formarea profesională bazată pe cercetare; transferul inovațiilor științifice către mediul de afaceri; autonomie universitară și financiară; asigurarea calității educației; educația pe tot parcursul vieții.

Recent, în 2018 UCCM a înființat Centrul de Excelență în Administrarea Afacerilor și a creat primul Consorțiu Educațional-Științific din țară, care integrează actualmente toate treptele de învățământ profesional: superior, profesional tehnic postsecundar, profesional tehnic secundar, studii pentru adulți, inclusiv formare continuă, fiind reprezentat de Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova, Colegiul Cooperatist din Moldova, Centrul de Excelență în Administrarea Afacerilor (CEAA), asigurându-se, pe această cale compatibilitatea și continuitatea programelor de formare profesională, utilizarea eficientă a resurselor și apropiindu-se spre conceptul de LLL.

Astfel, prin activitățile desfășurate UCCM sprijină și promovează conceptul de învățare pe tot parcursul vieții, prin reglementările interne, prin documentele de politici, prin oferta de programe pentru diverse categorii de beneficiari, dezvoltarea structurii interne, a infrastructurii, a resurselor necesare și parteneriatelor în acest

sens.

UCCM a pledat dintotdeauna pentru promovarea conceptului de învățare pe tot parcursul vieții în cadrul instituției și a partenerialelor pe care le dezvoltă. Aceasta este prevăzut și în documentele constitutive și de politici ale instituției. Astfel în Carta UCCM, aprobată de Senatul UCCM din 19.05.2015, pr. v. nr.8, una din componentele ce definesc misiunea Universității este crearea oportunităților de formare profesională pe parcursul întregii vieți (art.9), iar drept principalele obiective fundamentale se remarcă: realizarea unor programe academice de calitate bazate pe performanță și excelență; realizarea unei conexiuni directe și eficiente între învățământ și cercetare; constituirea și dezvoltarea parteneriatului eficient cu mediul de afaceri; aplicarea principiilor managementului calității în organizarea și conducerea activităților instituției; dezvoltarea unei culturi organizaționale academice de excelență ș.a. (art.10).

În Planul de dezvoltare strategică a UCCM pentru 2016-2020 drept obiective se remarcă organizarea activității didactice centrată pe principiile de: personalizare (studentul - ținta activităților universitare), oferirea opțiunii în proiectarea propriului traseu educațional și a carierei profesionale; diversitate – programe formative diverse, conținuturi educaționale actualizate, metode de predare-învățare în continuă modernizare, mai multă flexibilitate pentru studenți; ajustarea continuă a programelor de formare profesională prin raportarea la mediul economico-social, evoluțiile pieței muncii; implicarea angajatorilor și practicienilor în procesul de design curricular; diversificarea programelor de formare continuă țintite pentru diverse categorii de beneficiari; extinderea și modernizarea e-learning și a facilităților oferite studenților, dezvoltarea campusului academic virtual; explorarea posibilității de inițiere și de implementare a sistemului modern numit „blended learning system”, în cadrul căruia studenții, audienții își pot proiecta propriul parcurs de studii, combinând activitățile didactice oferite de o platformă online cu cele cu prezența în sălile de studii ș.a.

Actualmente Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova asigură învățământ la toate ciclurile învățământului superior conform legii și regulamentelor proprii: studii superioare de licență (nivelul 6 ISCED); studii superioare de masterat (nivelul 7 ISCED); studii superioare de doctorat (nivelul 8 ISCED). Totodată Universitatea oferă programe de formare profesională continuă a adulților prin educație și învățare pe tot parcursul vieții (art.252). Programele de formare profesională continuă se desfășoară, prioritar, în context de educație formală, care reprezintă un proces instituționalizat.

Pe parcursul activității sale UCCM și-a extins continuu activitatea, diversificându-și serviciile educaționale, oferind o gamă variată de programe de formare și de dezvoltare profesională. Astfel actualmente Universitatea oferă: 8 programe de studii

superioare de licență, 16 programe de master, 6 programe studii doctorat, cca 50 de programe de formare continuă. Totodată UCCM coordonează programele de învățământ profesional tehnic oferite de instituțiile din Consorțiu (4 programe ale Colegiului Cooperatist din Moldova de nivelul 4 ISCED și 6 programe ale Centrului de Excelență în Administrarea Afacerilor de nivelul 3,4 ISCED).

Instituțiile de învățământ cooperatiste oferă un spectru diversificat de programe de formare profesională inițială și continuă, corelate cu necesitățile pieții muncii, strategiile și obiectivele de dezvoltare economică, solicitările entităților cooperatiste și a altor beneficiari, devenind, totodată, instituții-lider în prestarea serviciilor educaționale și de cercetare în domeniul comercial-economic și cel cooperatist.

Programele educaționale și de cercetare acoperă diverse domenii, precum comerț, economie, contabilitate, finanțe, marketing, merceologie, business și administrare, tehnologia alimentației publice, turism etc. și sunt axate pe o temeinică formare economică, fundamentală și aplicativă.

Toate programele de formare inițială și continuă sunt acreditate sau autorizate de către autoritățile naționale (ANACEC) și internaționale (ARACIS, România; EKKA, Estonia) în conformitate cu reglementările în vigoare. În același timp Universitatea este acreditată și în calitate de organizație din sfera științei și inovării (CNAAB, 2009), valorificând conceptul de educație bazată pe cercetare.

Universitatea a creat și continuu și-a dezvoltat structura sa internă în scopul asigurării continuității formării profesionale, flexibilității programelor de studii în acord cu provocările mediului intern și extern în continuă schimbare, deschiderii către diferite categorii de beneficiari și consilierii acestora în proiectarea și inserția profesională, asigurării calității prestațiilor sale. Astfel, în prezent, în structura organizatorică a Universității sunt integrate și funcționează cu succes 2 facultăți, 4 departamente academice, care asigură formarea profesională la ciclurile: I – licență, II – master, III – doctorat; Centrul de formare continuă și de recunoaștere a competențelor obținute în context non-formal și informal; Centrul de ghidare și de consiliere în carieră; Centrul de asigurare a calității; Centrul tehnologiei informaționale și comunicații.

Totodată, în scopul consolidării parteneriatului cu mediul de afaceri au fost create câteva catedre delocalizate în cadrul entităților economice, care au devenit platforme eficiente de transfer de cunoștințe către agenții economici, pe de o parte, și de transfer de experiență profesională către studenți, personalul didactic, pe de altă parte.

Pe parcursul activității sale, Universitatea a pregătit și lansat pe piața muncii cca 8100 de specialiști cu nivel superior de calificare, iar numărul absolvenților tuturor

instituțiilor Consorțiului Educațional-Științific a depășit 35 de mii de persoane.

Fiind focusată preponderent pe formarea comercial-economică și cooperatistă, Universitatea oferă o gamă diversificată de programe și cu conținuturi flexibile angajaților și celor ce intenționează să activeze în aceste domenii. Astfel, doar în ultimii 5 ani, au urmat asemenea programe cca 400 de persoane.

UCCM a devenit un partener activ al instituțiilor de învățământ preuniversitar și profesional tehnic secundar și postsecundar, oferind suport elevilor în proiectarea carierei, consiliere în alegerea propriului traseu educațional în funcție de particularitățile individuale.

Universitatea este deschisă colaborării internaționale, fiind semnatar al Magna Charta Universitatum (2011) și dezvoltând parteneriate cu universități din străinătate (cca 35 de universități), promovând mobilitatea academică a studenților și personalului academic, realizând proiecte de cercetare de interes comun, toate acestea contribuind la schimbul de experiență și transfer de bune practici către UCCM, inclusiv și în ceea ce privește promovarea LLL.

În prestația sa academică Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova pledează pentru performanță și excelență în educație și cercetare, implementarea politicilor europene în învățământ și integrarea în Spațiul European al Învățământului Superior, în Spațiul European al învățării pe tot parcursul vieții.

III. Concept, viziune și obiective strategice în domeniul LLL

Reieșind din contextul actual și de perspectivă, **conceptul LLL** aprobat și consolidat în cadrul Universității presupune educația și formarea profesională în orice etapă a vieții, prin programe, module sau activități de învățare, cu scopul de a îmbunătăți cunoștințele, abilitățile și competențele personale, civice, sociale sau legate de angajare/profesionalizare, cuprinzând toate nivelurile/treptele de învățământ și toate formele de învățare (formale, nonformale, informale).

Participanți la programe, module, activități LLL pot fi persoanele care, fie *continuă o altă treaptă de învățământ*, fie sunt *încadrate în câmpul muncii, având o formare inițială* formală sau nonformală și doresc să beneficieze de noi experiențe de învățare pentru a face față provocărilor profesionale și/sau societale/existențiale.

Luând în considerație specificul activității Universității, acțiunile în domeniul LLL se vor axa pe programe de formare inițială (studii de licență – ciclul I, studii de master – ciclul II) și programe de formare continuă (formare profesională, studii pentru adulți), module și activități de învățare flexibile, activități de ghidare și consiliere, orientare academică și profesională, de recunoaștere și validare a competențelor și calificărilor învățării anterioare.

Viziunea Universității în domeniul LLL este *transformarea Universității într-o universitate de învățare pe tot parcursul vieții*.

Ne angajăm în asigurarea excelenței în învățarea pe tot parcursul vieții, în promovarea principiilor și culturii învățării pe tot parcursul vieții prin predare, cercetare și diversificarea serviciilor oferite societății, devenind recunoscuți pentru calitatea cunoștințelor, abilităților și competențelor beneficiarilor (studentilor, audienților etc.) și instituție-lider în domeniul LLL în sfera comercială și cooperatistă.

Misiunea universității în domeniul învățării pe tot parcursul vieții este definită în conformitate cu misiunea Universității, transpuse în Carta Universității, prin care UCCM optează a deveni un centru de educație și de cercetare performantă, competitiv pe piața internă și internațională.

În contextul dezvoltării LLL, **Misiunea** universității este promovarea educației și formării profesionale de calitate, bazate pe performanțe științifice, economice, sociale, culturale pentru diferite categorii de beneficiari în scopul sprijinirii dezvoltării lor profesionale și general-umane și a unei inserții mai bune pe piața muncii.

Rolul Universității în domeniul LLL constă în:

- crearea, dezvoltarea și integrarea culturii învățării pe tot parcursul vieții în cadrul universității și a societății în ansamblu,
- sprijinirea angajabilității și îmbunătățirea vieții economice a cetățenilor, oferind diverse oportunități educaționale studenților tradiționali și celor adulți pentru a-și atinge obiectivele intelectuale, profesionale, culturale și aspirațiile sale,
- oferirea și dezvoltarea programelor și activităților LLL bazate pe punctele forte ale Universității și capitalul academic, în acord cu necesitățile pieței muncii, prin extinderea și consolidarea parteneriatelor cu mediul de afaceri, mediul academic și comunitar,
- dezvoltarea unui mediu atractiv pentru cei care doresc să învețe, indiferent de statutul lor socio-economic, oferindu-le flexibilitate în traseul lor de învățare pentru o mai bună dezvoltare profesională și inserție pe piața muncii,

- promovarea inovației la nivel instituțional, regional, național, participarea în mod activ la procesele sociale, economice, culturale și tehnologice care modelează mediul comunitar și transmiterea acestora către cei ce învață,
- promovarea LLL pentru a răspunde nevoilor sociale și economice prin sensibilizare, adaptabilitate și capacitatea de a reacționa la schimbările mediului, oferirea sprijinului activ în dezvoltarea politicilor naționale.

În acord cu *viziunea* și *misiunea* în domeniul învățării pe tot parcursul vieții au fost identificate următoarele *obiective strategice* ale Universității în domeniul LLL:

1. Adoptarea învățării pe tot parcursul vieții ca parte componentă a **culturii universității** și a societății în ansamblu;
2. **Instituționalizarea Conceptului LLL în cadrul Universității, abordarea sistemică și complexă a acestuia** prin consolidarea activităților educaționale, de cercetare și prestarea serviciilor calitative diferitor grupuri de beneficiari;
3. **Diversificarea programelor**, adaptarea condițiilor de studiu pentru a se asigura că acestea sunt concepute/proiectate pentru a lărgi participarea la LLL și **pentru a atrage diferite grupuri de beneficiari**, inclusiv adulți;
4. **Ajustarea și îmbunătățirea structurii LLL, a infrastructurii** Universității pentru asigurarea prestării calitative a activităților LLL adaptată principiilor, rigorilor și standardelor Sistemului de Management al Calității și dezvoltarea proiectelor în domeniul LLL;
5. **Oferirea serviciilor de ghidare și consiliere, orientare academică și profesională** adecvate pentru toți studenții/audienții potențiali de toate vârstele, din toate mediile sociale și culturale și **de recunoaștere a învățării anterioare**.
6. **Consolidarea și dezvoltarea parteneriatelor** sinergice cu instituții de învățământ din țară și de peste hotare care dezvoltă LLL, precum și angajatori, organizații de angajați (sindicate), alte părți interesate, la diferite niveluri, pentru a realiza receptivitatea, flexibilitatea și inovarea în oferirea și prestarea serviciilor LLL și atragerea (înrolarea) diferitor grupuri de beneficiari.

Aceste obiective strategice LLL conduc la *obiective specifice* la nivelul Universității și vor fi însoțite de măsuri detaliate, evaluate prin indicatori de performanță instituțională, prezentate în planul de acțiuni în domeniul LLL, planurile de activitate ale structurilor instituționale adaptate/revizuite după caz la modificările mediului extern.

IV. Direcții de dezvoltare a LLL

Întru realizarea obiectivelor strategice în domeniul LLL au fost identificate următoarele obiective specifice.

OS.1 Adoptarea învățării pe tot parcursul vieții ca parte componentă a culturii universității și a societății în ansamblu

Obiective specifice

- A.1.1. înțelegerea și recunoașterea importanței LLL în cadrul comunității academice și de cercetare a Universității,
- A.1.2. diseminarea conceptului LLL și recunoașterea importanței acestuia în cadrul societății: angajatori și reprezentanți ai mediului de afaceri, organizații de angajați (sindicate), tineri, adulți, publicul larg și alți audienți potențiali,
- A.1.3. conceperea programelor, unităților/modulelor LLL din perspectiva diversității nevoilor beneficiarilor și a pieței muncii, a formelor de învățare (formală, non-formală și informală), conținuturilor educaționale, metode de predare-învățare în continuă modernizare,
- A.1.4. consolidarea grupurilor țintă pentru programele și activitățile LLL oferite de Universitate,
- A.1.5. promovarea învățării pe tot parcursul vieții în comunitatea academică, mediul de afaceri și reprezentanții acestora, societăți profesionale și de parteneriat social, în societate în ansamblu.

OS.2 Instituționalizarea Conceptului LLL în cadrul Universității, abordarea sistemică și complexă a acestuia prin consolidarea activităților educaționale, de cercetare și prestarea serviciilor calitative diferitor grupuri de beneficiari

Obiective specifice

- A.2.1. includerea conceptului LLL și activitatilor aferente în activitățile educaționale, de cercetare și prestare a serviciilor deja existente și consolidate în Universitate,
- A.2.2. ajustarea și completarea curricula pentru consolidarea și dezvoltarea LLL și a activităților corespunzătoare LLL,

- A.2.3. crearea programelor LLL flexibile, adaptate la nevoile pieței muncii, la solicitările și interesele individuale ale diferitor grupuri de beneficiari/audienților potențiali,
- A.2.4. implicarea personalului Universității și determinarea structurilor instituționale în consolidarea și dezvoltarea ofertelor LLL și a activităților corespunzătoare LLL,
- A.2.5. definirea clară și organizarea eficientă a proceselor, responsabilităților și resurselor pentru a atinge integrarea LLL în cadrul instituțional existent al Universității,
- A.2.6. consolidarea relației dintre cercetare, predare și inovare în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții,
- A.2.7. valorificarea și dezvoltarea organizării activităților educaționale în domeniul LLL.

OS.3 Diversificarea programelor, adaptarea condițiilor de studiu pentru a se asigura că acestea sunt concepute/proiectate pentru a lărgi participarea la LLL și pentru a atrage diferite grupuri de beneficiari, inclusiv adulți

Obiective specifice

- A.3.1. elaborarea programelor unităților/modulelor de LLL pentru înrolarea la studii a audienților de toate vârstele, din diferite medii sociale și culturale,
- A.3.2. adaptarea programelor de studiu LLL din perspectiva asigurării învățării permanente și dezvoltării profesionale a solicitanților, cuprinzând toate formele de învățare (formală, non-formală și informală),
- A.3.3. proiectarea și adaptarea continuă a programelor, unităților/modulelor flexibile de LLL (ca timp, spațiul și loc de desfășurare) pentru a extinde numărul audienților și grupurilor de beneficiari ai LLL,
- A.3.4. consolidarea și promovarea unui mediu de învățare flexibil și creativ pentru toți audienții și beneficiarii de programele, serviciile LLL oferite de Universitate,
- A.3.5. extinderea activității în domeniul LLL prin programe noi, unități/module de învățare continuă.

OS.4 Ajustarea și îmbunătățirea structurii LLL, a infrastructurii Universității pentru asigurarea prestării calitative a activităților LLL adaptată principiilor, rigorilor și standardelor Sistemului de Management al Calității și dezvoltarea proiectelor în domeniul LLL

Obiective specifice

- A.4.1. stabilirea infrastructurii LLL (operațională și complexă) și a coordonatorilor LLL din Universitate,
- A.4.2. consolidarea structurilor instituționale și a cooperării interne pentru asigurarea prestării calitative a activităților LLL,
- A.4.3. consolidarea, recrutarea și dezvoltarea personalului înalt calificat și divers care va participa la prestarea serviciilor și realizarea activităților LLL,
- A.4.4. evaluarea și monitorizarea continuă a LLL în scopul îmbunătățirii performanței în domeniu, adecvării responsabilității și a activităților LLL,
- A.4.5. asigurarea unui nivel înalt de satisfacție al absolvenților și angajatorilor cu privire la studii LLL și programe LLL oferite de UCCM,
- A.4.6. promovarea culturii calității învățării pe tot parcursul vieții,
- A.4.7. securizarea resursele utilizate pentru LLL.

OS.5 Oferirea serviciilor de ghidare și consiliere, orientare adecvate pentru toți studenții/audienții potențiali de toate vârstele, din toate mediile sociale și culturale și de recunoaștere a învățării anterioare

Obiective specifice

- A.5.1. sprijinirea dezvoltării personale și/sau profesionale a solicitanților/audienților potențiali academică și profesională de LLL,
- A.5.2. dezvoltarea unui sistem de asistență informațională privind LLL în funcție de doleanțele, necesitățile și interesele studenților, audienților potențiali, inclusiv adulților, comunității în ansamblu,
- A.5.3. diseminarea informațiilor privind ofertele educaționale, programele și modulele disciplinare oferite de Universitate pentru învățarea pe tot parcursul vieții,
- A.5.4. oferirea de servicii de ghidare și consiliere adecvate pentru susținerea

audienților de toate vârstele, din medii profesionale, sociale și culturale diferite.

A.5.5. recunoașterea învățării anterioare dobândite în diferite forme și locuri în baza metodologiei aprobate la nivel instituțional și național,

A.5.6. îmbunătățirea continuă a așteptărilor studenților, audienților privind ghidarea și consilierea, orientarea academică și profesională.

OS.6 Consolidarea și dezvoltarea parteneriatelor sinergice cu instituții de învățământ din țară și de peste hotare care dezvoltă LLL, precum și angajatori, organizații de angajați (sindicate), alte părți interesate, la diferite niveluri, pentru a realiza receptivitatea, flexibilitatea și inovarea în oferirea și prestarea serviciilor LLL și atragerea (înrolarea) diferitor grupuri de beneficiari

Obiective specifice

A.6.1. constituirea și valorificarea parteneriatelor cu instituții de învățământ din țară și de peste hotare care dezvoltă LLL,

A.6.2. dezvoltarea colaborării cu angajatori, organizații de angajați (sindicate), alte părți interesate, la diferite niveluri, pentru a extinde numărul de audienți ai programelor LLL, noi grupuri de audienți ai programelor LLL,

A.6.3. extinderea parteneriatelor cu instituții, organizații locale implicate în instruirea profesională LLL (autorități locale, sindicate, centre/companii de angajare, organizații de finanțare, centre de formare profesională, centre de consultanță în domeniul resurselor umane etc.), ministere și mediul de afaceri,

A.6.4. stabilirea parteneriatelor cu ofertanții internaționali ai serviciilor în domeniul LLL,

A.6.5. identificarea noilor provocări și implicații sociale, economice, culturale pentru dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții (LLL) în strategiile universității.

Obiectivele specifice sunt detaliate în Planul de acțiuni de implementare a Strategiei de dezvoltare a LLL și în Planul anual complex de activitate a Universității, aprobate de Senatul instituției.

Viziunea privind viitorul învățării pe tot parcursul vieții, obiectivele strategice și direcțiile de acțiune LLL ale Universității pentru anii 2021-2025 vor ghida eforturile Consorțiului Educațional-Științific în domeniul LLL pentru a asigura o creștere a calității prestațiilor UCCM pe segmentul LLL și sporirea inserției (angajabilității) diferitor categorii de beneficiari pe piața muncii.

V. Grupurile-țintă

Implementarea prezentei Strategii se adresează absolvenților diferitelor trepte de învățământ: din învățământul secundar general (absolvenților de gimnaziu sau liceu), din învățământul profesional-tehnic secundar (absolvenților școlilor profesionale și Centrelor de excelență) și învățământul postsecundar (absolvenților de Colegiu), absolvenților din învățământul superior cu studii de licență (ciclul I), de master (ciclul II), de doctorat (ciclul III) sau absolvenților de unul sau mai multe programe de formare continuă, în funcție de programul de formare profesională solicitat.

Totodată, participanți la programele de formare profesională LLL vor fi persoanele încadrate în câmpul muncii, fiind personal de execuție, de conducere, angajat în instituții, organizații, întreprinderi de stat și private, inclusiv personalul Universității și angajații din sistemul cooperăției de consum.

VI. Rezultate scontate și indicatori de performanță

Implementarea prezentei Strategii va avea următoarele rezultate:

- dezvoltarea programelor de formare profesională LLL, asigurând dobândirea competențelor profesionale în conformitate cu standardele ocupaționale, respectiv standardele de pregătire profesională, recunoscute la nivel național,
- susținerea învățării pe tot parcursul vieții, îmbunătățind nivelul competențelor profesionale și competitivității forței de muncă, gradul de angajare și calitatea muncii,
- extinderea accesul la studii și învățare pe tot parcursul vieții în UCCM, inclusiv prin consolidarea serviciilor de consiliere și orientare academică și profesională adecvate pentru toți solicitanții,

- consolidarea relației dintre predare, cercetare și inovare din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții și a recunoașterii competențelor profesionale,
- consolidarea și dezvoltarea parteneriatelor universitate–sectorul privat–sectorul public la nivel local, regional, național și internațional, oferind programe atractive și relevante cerințelor audiențelor, instituțiilor, mediului de afaceri, autorităților de orice nivel, pieței muncii.

Pentru a monitoriza rezultatele universității în realizarea Strategiei de dezvoltare a LLL au fost stabiliți următorii *indicatori de performanță* în orizontul de timp 2025:

- ❖ crearea Centrului LLL și ajustarea infrastructurii Universității pentru asigurarea prestării calitative a activităților LLL;
- ❖ asigurarea realizării a cel puțin 2 programe de formare continuă LLL;
- ❖ înscrierea a 50 de audienți anual la programe de formare continuă LLL;
- ❖ oferirea de programe flexibile/individualizate de LLL;
- ❖ implementarea la ciclul II – studii de masterat – a cel puțin 2 programe interdisciplinare,
- ❖ consolidarea serviciilor de ghidare, consiliere și orientare academică și profesională,
- ❖ participarea celor mai experimentate cadre didactico-stiințifice la activitățile și programele LLL;
- ❖ recrutarea/invitarea a cel puțin 2 experți (naționali, internaționali)– pentru a preda unități/module/cursuri la programele LLL,
- ❖ semnarea a cel puțin 5 acorduri bilaterale de colaborare cu instituții de învățământ, de cercetare, alți parteneri ce dezvoltă LLL;
- ❖ semnarea a cel puțin 5 acorduri bilaterale de colaborare cu reprezentanți ai mediului de afaceri, instituții de administrare publică ș. a. solicitanți de prestația Universității în domeniul LLL;
- ❖ diseminarea și promovarea educației, formării continue pe parcursul vieții și recunoașterii competențelor profesionale;
- ❖ organizarea anual, de sine stătător sau în parteneriat cu instituții ce dezvoltă LLL, a cel puțin unei manifestări științifice cu referire la experiențele personalului științifico-didactic și didactic în domeniul LLL,

- ❖ participarea în training-uri, programe de schimb de experiență, de mobilitate a 2 reprezentanți ai Centrului LLL în universități cu performanțe în domeniul LLL,
- ❖ realizarea interviurii a cel puțin 30 reprezentanți ai mediului de afaceri, instituții de administrare publică, parteneri sociali ș. a. pentru a identifica necesitățile și doleanțele acestora, precum și cerințele, schimbările pe piața forței de muncă,
- ❖ evaluarea calității prestației Universității în domeniul LLL prin aplicarea a cel puțin 20 de chestionare anual,
- ❖ asigurarea unui nivel înalt de satisfacție al absolvenților și angajatorilor cu privire la studii LLL și programe LLL oferite de UCCM;
- ❖ asigurarea unui nivel înalt de satisfacție al studenților, audienților privind ghidarea și consilierea, orientarea academică și profesională.

VII. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei

Implementarea prezentei Strategii se va efectua prin implicarea tuturor subdiviziunilor academice și funcționale ale Universității, a întregului personal al instituției și a studenților. În perioada de implementare a Strategiei va fi organizat un proces continuu de monitorizare, evaluare și raportare. Monitorizarea și evaluarea vor fi efectuate în baza indicatorilor de performanță enumerați mai sus.

Activitatea desfășurată pentru atingerea obiectivelor strategice va fi monitorizată de către:

- structurile academice și administrative implicate,
- Centrul LLL,
- auditorii interni și autoritatea externă de evaluare a Sistemului de Management al Calității.

Realizarea Strategiei va fi monitorizată periodic de către persoanele responsabile.

Structurile academice și administrative sunt responsabile de implementarea obiectivelor stabilite în cadrul Strategiei cu referință la domeniul lor de competență. Raportarea va fi efectuată semestrial de către acestea în cadrul rapoartelor lor de activitate semestriale.

Centrul LLL este responsabil instituțional de monitorizare și va prezenta Senatului raportul anual de sinteză privind implementarea acțiunilor Strategiei.

După caz, în conformitate cu rapoartele prezentate și în concordanță cu obiectivele stabilite, va fi revizuit Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei.